

Õiguskantsler

Urmas Kruise
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 13.05.2013 nr 1.2-3/1779

Meie 23.05.2014 nr 7-7/130387/1402295

Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks Vaidemenetluse läbiviimine

Austatud härra Urmas Kruise

Teile teadaolevalt alustasin menetlust eesmärgiga uurida Sotsiaalministeeriumi halduspraktikat Terviseameti tegevuse järelevalvel. Mind ajendas menetlust alustama avaldus, mis puudutas avaldaja katseid teada saada, kas tema haiglas surnud emale osutatud tervishoiuteenuse kvaliteet ja dokumenteerimine vastasid nõuetele.

Olles analüüsinud sotsiaalministri senist praktikat Terviseameti tegevuse peale esitatud vaiete lahendamisel, ei pea ma seda vastavaks haldusmenetluse nõuetele, mille järgi vaideorgan peaks vaideasja sisuliselt läbi vaatama ning andma hinnangu vaidlustatud haldusakti või toimingu õiguspärasusele ja otstarbekusele. **Leian, et olete sisustanud oma vaidepädevuse sedavõrd formaalselt, et see takistab vaidemenetluste läbiviimist kooskõlas põhiõiguste ja –vabaduste tagamise põhimõttega.**

Seetõttu soovitan Teil edaspidi vaidemenetlused läbi viia sisuliselt ja täielikult, pidades silmas vaidemenetluse peamist eesmärki ehk isikute õiguste kaitset ning tagades seeläbi põhiseaduse §-st 14 tuleneva põhiõiguse heale haldusele.

Palun Teil mulle hiljemalt 19.06.2014 teada anda, kas ja kuidas Te mu soovitust järgite.

Järgnevalt selgitan Teile, kuidas ma sellisele seisukohale jõudsin. Selle tegemisel esitan esmalt ülevaate tõusetunud probleemi õiguslikust taustast, asjaoludest ja menetluse käigust (I). Seejärel selgitan enda seisukohta lähemalt (II).

I Õiguslik taust, asjaolud ja menetluse käik

1. [Tervishoiuteenuste korraldamise seadusesse](#) (TTKS) 2002. aastal lülitatud¹ § 62¹ sätestab, et isik, kes leiab, et Terviseameti aktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, võib esitada sotsiaalministrile vaide. TTKS ei piiritle, mis osas sotsiaalminister saab vaidemenetluses ümber vaadata Terviseameti sõltumatu

¹ Haldusmenetluse seaduse muutmise ja rakendamise seadus 993 SE. Arvutivõrgus: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou2&op=ems2&eid=993&assembly=9&u=20130225094524>.

järelevalvepädevuse raames tehtud otsustusi, mistõttu vaide läbivaatamisel tuleb vastavalt TTKS § 1 lg-le 3 lähtuda [haldusmenetluse seaduses](#) (HMS) vaidemenetluse kohta sätestatust.

2. Eespool toodu pinnalt tõusetub mh küsimus, kuidas on sotsiaalminister sisustanud talle TTKS §-st 62¹ tulenevat vaidepädevust Terviseameti suhtes. Vastust vajab, kui kaugele saab sotsiaalminister tegelikult minna Terviseameti järelevalve tulemuse sisulisel läbivaatamisel selle õiguspärasuse ja otstarbekuse kontrollimisel vaidemenetluses. Seejuures vajab vastust küsimus, kas Sotsiaalministeerium võiks või isegi peaks kasutama oma valitsemisalasse kuuluva Tervishoiuteenuse Kvaliteedi Ekspertkomisjoni (TKE) ekspertiisi asjades, mille lahendamiseks oleks vaja muu hulgas sisuliselt hinnata tervishoiuteenuse kvaliteeti.

3. Haldusmenetluse seaduse muutmise ja rakendamise seaduse eelnõu (993 SE) seletuskiri neile küsimustele vastust ei anna. Sealt selgub vaid, et säte sündis kodifitseerimise käigus seoses haldusmenetluse seaduse jõustumisega ega ole seega ajendatud otseselt terviseala vajadustest: „Kõikidesse Sotsiaalministeeriumi valdkonna haldusmenetlust sisaldavatesse eriseadusesse sai lisatud üldviide, mis võimaldab haldusmenetluse seadust üldseadusena vastava valdkonna osas rakendada. [...] Teine liik muudatusi olid tingitud vaidemenetlusest. Seadustes kas asendati senine sõna „kaebus“ või viidi seadustesse sisse seni puudunud vaidemenetluse läbiviimise võimalus.“²

4. Küsimustele vastuste saamiseks pöördusin Sotsiaalministeeriumi poole teabe nõudmisega.

5. Sotsiaalministeeriumi vastusest ilmnes järgnev. Kuivõrd Sotsiaalministeerium peab tagama teatud põhiõiguste, sh põhiseaduse (PS) § 28 lõikes 1 sätestatud igapäevase tervise kaitsele, järgimise, peab ministeerium olema teadlik tervishoiuteenuse osutamisel esinevatest kitsaskohtadest ning jälgima, kas kehtestatud nõudeid järgitakse. Seetõttu on seadusandja pidanud vajalikuks määrata vaideorganiks Terviseametist kõrgemalseisva organina sotsiaalministri. Iga esitatud vaide lahendamine toimub Sotsiaalministeeriumis tulenevalt HMS-s ja TTKS-s sätestatud regulatsioonist ning vaide isikupärastest tehiooludest.

6. Kuna vaide esitatakse Terviseameti haldusakti või toiminguga peale ning vaidemenetluses kontrollitakse haldusakti andmise õiguspärasust ja otstarbekust, lähtutakse vaide lahendamisel vaides esitatud asjaolude kirjeldustest ning Terviseametilt saadud selgitustest ja dokumentidest. Haldusakti õiguspärasuse ja otstarbekuse hindamisel ei kasuta Sotsiaalministeerium eksperte, ei küsi hinnangut TKE-lt ja ei pöördu asjaomase tervishoiuteenuse osutaja poole.

7. Sotsiaalministeerium tõdes, et tal on vaide lahendamisel kõik HMS §-s 85 sätestatud võimalused, mistõttu pole välistatud, et sotsiaalminister otsustab vaidemenetluses Terviseametist teisiti, kui ta leiab, et Terviseameti haldusakt on õigusvastane või ebaotstarbekas. Sotsiaalministeerium leidis ka oma vastuses teabe nõudmisele, et kuivõrd vaideorgani volitused vaide lahendamisel on kehtestatud HMS §-s 85, puudub vaideorganil õigus küsimust sisuliselt uuesti lahendada.

8. Ühtlasi selgus, et eelnevatel aastatel on TTKS § 62¹ alusel sotsiaalministrile esitatud vaiete peamiseks põhjuseks Terviseameti ettekirjutuste tegemine tervishoiuteenuse osutajatele, samuti tervishoiutöötaja registreeringu või tervishoiuteenuse osutaja tegevusloaga seotud küsimused. Viimasel viiel aastal on Sotsiaalministeeriumile vaideid esitatud järgmiselt: 2008. aastal esitati 2 vait, 2009. aastal 5 vait, 2010. aastal 1 vaie, 2011. aastal 1 vaie ja 2012. aastal 1 vaie.

² Seaduseelnõu 993 SE I algtekstile lisatud seletuskiri. Kättesaadav: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=020500019.

9. Täiendavalt selgitas Sotsiaalministeerium, et ta ei saa hinnata tervishoiutöötajate ravi- ja diagnostilist tegevust, sest vastava erialakoolitusega tervishoiutöötaja pädevus ja õigus on teha ravidiaagnostilisi otsuseid iseseisvalt, arvestades patsiendi tervise seisundit ning tervishoiuteenuste osutamisele õigusaktidega kehtestatud nõudeid.

10. Sotsiaalministeerium selgitas ka, et meditsiiniõiguses lähtutakse tervishoiuteenuse kvaliteedinõuete määramisel võlaõigusseaduse (VÕS) §-st 762, mille kohaselt peab tervishoiuteenus vastama vähemalt arstiteaduse üldisele tasemele teenuse osutamise ajal ja seda tuleb osutada tervishoiuteenuse osutajalt tavaliselt oodatava hoolega. Arstiteaduse üldine tase tähendab sotsiaalministeeriumi arvates ravimeetodeid, mida käsitletakse arstide väljaõppes ja täiendkoolituses ja millest madalamal tasemel ravimine on raviviga. Sotsiaalministri 15.12.2004 määruse nr 128 „Tervishoiuteenuste kvaliteedi tagamise nõuded“ § 4 lg 1 järgi töötatakse tervishoiutöötaja pädevuse nõuded välja kutse- ja erialaühenduste poolt. Sotsiaalministri 16.05.2008 määruse nr 27 „Tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjoni töökord, tervishoiuteenuse kvaliteedile hinnangu andmise kord ja komisjoni moodustamine“ § 2 lõike 1 punkt 4 näeb ette, et tervishoiuteenuse kvaliteedi ekspertkomisjon lähtub tervishoiuteenuse kvaliteedile hinnangu andmisel ka üldtunnustatud heast meditsiinitavast ja meditsiinieetika põhimõtetest. Nimetatud õigusaktid ei sisalda aga tervishoiuteenuse kvaliteedi sisulisi nõudeid. Seetõttu jõudis Sotsiaalministeerium järeldusele, et kuna TTKS § 60 lõike 1 järgi teostab Terviseamet järelevalvet üksnes TTKS ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle, siis ei laiene Terviseameti järelevalvepädevus VÕS-s sätestatud tervishoiuteenuse osutamise lepingu täitmise nõuetekohasuse kontrollile. Samas leidis ministeerium, et TKE-le on antud aga volitus kontrollida tervishoiuteenuse kvaliteeti üldises mõistes, mistõttu kuulub sinna ka VÕS § 762 ja § 763 ette nähtud nõuete hindamine.

II Õiguskantsleri arvamus

11. PS § 14 sätestab põhiõiguse korraldusele ja menetlusele, mis seab avalikule võimule muu hulgas kohustuse kehtestada haldusmenetluse reeglid.³ PS §-st 14 tuleneb ka igaühe õigus heale haldusele. Riigikohus on põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluses leidnud, et avalikule võimule tuleb seepärast PS §-st 14 kohustus kehtestada sellised haldusmenetluse reeglid, mis tagaksid isiku õiguse heale haldusele. Isiku põhiõiguse heale haldusele tagab Riigikohtu hinnangul HMS.⁴ Isiku põhiõiguse heale haldusele tagamine ei piirdu üksnes HMS-i kehtestamisega. Selleks, et isikule oleks põhiõigus heale haldusele tegelikult tagatud, tuleb avalikul võimul HMS-i rakendada selle seaduse mõtet ja sätteid järgvalt. Teisisõnu peab seaduse rakendaja asjade menetlemisel juhinduma PS §-s 14 sätestatud põhiõigusest heale haldusele. Vastasel juhul oleks selle põhiõiguse isikule tagamine näilik.

12. Vaidemenetlus on vaidlustamistähtaegadega piiratud õiguskaitsemenetlus. Täpsemalt on tegemist alternatiivse haldusõigussuhtest tekkinud vaidluste lahendamise korraga,⁵ kus vaideorgan hindab vaidlustatud akti või toiminguga õiguspärasust ja otstarbekust. Selle üheks eesmärgiks on anda isikule võimalus seista oma õiguste eest võimalikult lihtsas, kiires ja odavas menetluses, kus ta saab seda teha ka eriteadmiste ja kogemusteta ning õigusabi kasutamata.⁶

³ RKPJKo 17.02.2003, nr 3-4-1-1-03, p 12.

⁴ RKPJKo 17.02.2003, nr 3-4-1-1-03, p 16, 17.

⁵ Haldusmenetluse seaduse ja Vabariigi Valitsuse seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri. Arvutivõrgus: http://www.riigikogu.ee/?op=emsplain2&content_type=text/html&page=mgetdoc&itemid=003673103.

⁶ RKHKo 16.03.2005, nr 3-3-1-93-04, p 14.

13. Kõrgemalseisva organi kaasamine vaide lahendamisse on levinud lahendus mitmetes maades. Eelkõige soovitakse sellega saavutada vaide lahendaja suuremat erapooletust, kuivõrd samal haldusorganil võib tekkida psühholoogiline takistus tunnistada oma vigu. Samuti aitab kõrgemalseisva haldusorgani poolt vaide lahendamine saada terviklikumat pilti alamalseisvate haldusorganite tööst ja seal tekkivatest probleemidest.⁷ Seega võib arvata, et TTKS §-ga 62¹ sätestatud sotsiaalministri vaidealluvus Terviseameti suhtes on muu hulgas põhjendatav sooviga tagada suurem objektiivsus vaide lahendamisel ning ühtlasi parandada ministeeriumi ülevaadet valitsemisalas toimuvast.⁸ Seejuures tuleb silmas pidada, et eriline vaidealluvus (tegevuse vaidlustamine ministri juures) on üksnes täiendav vahend vaidemenetluse eesmärkide saavutamiseks, mis ei muuda vaidemenetluse läbiviimise nõudeid. Nii ei ole Teil vaideorganina õigus taandada oma vaidepädevust Terviseameti tegevuse tööst ülevaate saamise ning tema tegevuse ohjamise ja valdkonna kujundamise vahendiks, jättes vaidemenetluse esemega seotud haldusväliste isikute (sh patsientide ja tervishoiuteenuse osutajate) õigused kaitseta. Seda põhjusel, et vaidemenetlus on erinevalt riiklikust ja teenistuslikust järelevalvest otstarbekuse kontrolli kõrval suunatud isiku subjektiivsete õiguste kaitsele.

14. Nagu öeldud, tagab Riigikohtu hinnangul isiku põhiõiguse heale haldusele HMS. Seega tuleb asuda seisukohale, et iga HMS-s sätestatud menetlusreegel on suunatud selle põhiõiguse tagamisele. Nii on see ka HMS-i 5. peatükis sätestatud vaidemenetluse reeglistiku puhul. Arvestades, et üheks peamiseks vaidemenetluse eesmärgiks on isikute õiguste kaitse, toimub selle eesmärgi saavutamiseks vaidemenetluses haldusakti või toimingu⁹ kontroll täies ulatuses.¹⁰ Haldusakti või toimingu, mille peale on vaie esitatud, õiguspärasuse hindamisel tuleb vaideorganil lähtuda HMS §-s 54 sätestatud õiguspärasuse eeldustest. Nimetatud sätte kohaselt on haldusakt õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele. Vaide läbivaatamisel vaideorganis tuleb seepärast haldusakti või toimingut kontrollida igakülgset ja põhjalikult, andmaks hinnangut selle õiguspärasusele. Kontrollida tuleb nii asja formaalset (pädevuse, menetluse ja vorminõuete järgimine) kui ka materiaalsoõiguslikku ehk sisulist (haldusakti või toimingul on kehtiv õiguslik alus, haldusakt vastab õiguslikule alusele, on kooskõlas õiguse üldpõhimõtetega ning kaalutusvigadeta) poolt.¹¹ Kuna vaide läbivaatamisel tuleb kontrollida vaidlustatud haldusakti otstarbekuse seisukohalt (HMS § 83 lg 1), siis tuleb vaideorganil ka selles küsimuses kujundada seisukoht.

15. Pärast vajalike ja kohustuslike menetsustoimingute sooritamist tuleb vaiet läbivaataval haldusorganil langetada sisuline otsus, kuidas vaiet õigelt ja õiglaselt lahendada. Tehtud otsus peab olema põhjendatud. Kuivõrd vaideotsuse näol on tegemist haldusaktiga, laienevad sellele üldised haldusakti vorminõuded, sh haldusakti põhjendamise nõue. Nii peab vaideotsuses olema põhjendatud, miks vaideorgan leiab, et haldusakt on õigusvastane ning kas tegemist on sellise õigusvastasusega, mis tingib haldusakti kehtetuks tunnistamise.¹² Et vaideotsus oleks ka sisuliselt õiguspärane, tuleb vaidemenetluses kui haldusmenetluses kohaldada üldiseid haldusmenetluse põhimõtteid, sh eesmärgipärasuse ja efektiivsuse põhimõtet (HMS § 5 lg 2)¹³ ning uurimis põhimõtet (HMS § 6). Viimast täpsustab vaidemenetluse osas HMS § 83 lg 2, mille järgi vaiet läbi vaadates uuritakse dokumentaalseid tõendeid, kuulatakse ära asjast huvitatud

⁷ A. Aedmaa jt. Haldusmenetluse käsiraamat. Tartu Ülikooli Kirjastus, 2004, lk 400.

⁸ Vt ka E. Vene. Vaidemenetluse funktsioonide mõju menetsustoimingutele. Juridica X/2005, lk 707.

⁹ Siin ja edaspidi pean toimingut vaidlustamise all silmas üksnes HMS § 72 lõigete 2 ja 3 alusel vaidlustatavaid toiminguid, mitte kõiki halduse toiminguid HMS §106 tähenduses. (vt ka viide 14).

¹⁰ A. Aedmaa jt. Haldusmenetluse käsiraamat. (viide 7), lk 391, 392.

¹¹ *Ibid.*, lk 417.

¹² [RKHKo 28.04.2009, nr 3-3-1-30-09, p 15.](#)

¹³ Haldusmenetlus viiakse läbi eesmärgipäraselt ja efektiivselt, samuti võimalikult lihtsalt ja kiirelt, vältides üleliigseid kulutusi ja ebameeldivusi isikutele.

isikute seletused ja ekspertide arvamused ning tunnistajate ütlused, vaadeldakse asitõendeid ja teostatakse paikvaatlusi.

16. TTKS on HMS-i suhtes eriseadus ning TTKS § 1 lõike 3 järgi kohaldatakse TTKS-s ettenähtud haldusmenetlusele haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades TTKS-i erisusi.¹⁴ Kuna TTKS vaidemenetlust kui sellist ei reguleeri, tuleb seega vaide läbivaatamisel arvestada kõikide haldusmenetluse põhimõtetega ning HMS-st tulenevate nõuetega. See tähendab, et TTKS ja HMS alusel vaiet menetledes tuleb Teil rakendada mh uurimispõhimõtet.

17. Uurimispõhimõtte järgi on haldusorgan kohustatud välja selgitama menetletavas asjas olulise tähendusega asjaolud ja vajaduse korral koguma selleks tõendeid omal algatusel. See tähendab, et uurimispõhimõtte alusel tuleb vaidemenetluses vajaduse korral ka koguda ja hinnata uusi tõendeid.¹⁵ Selle tegemisel on vaideorganil kaalutusõigus, kas ja milliseid tõendeid koguda. Kaalutusõiguse kasutamisel tuleb aga arvestada, et uurimispõhimõtte rikkumine (kaalutusõiguse teostamata jätmine tõendite kogumisel) võib omakorda kaasa tuua minetused haldusakti (vaideotsuse) sisulises õiguspärasuses. Seega kui vaideorgan jätab asjas välja selgitamata olulise tähendusega asjaolud, sh jättes korrektselt hindamata talle esitatud tõendid, pole tal võimalik jõuda õiguspärase ja otstarbekohase vaideotsuseni. See tähendab, et vaideorganil on õigus tugineda vaideotsuses teistsugustele õiguslikele ja faktilistele asjaoludele ning samuti teistsugustele kaalutlustele kui lähteorgan.¹⁶

18. Eelneva valguses ei saa pidada põhjendatuks Teie senist praktikat, mille järgi lähtutakse vaide lahendamisel üksnes vaides esitatud asjaolude kirjeldustest ning Terviseametilt saadud selgitustest ja dokumentidest. Olete küll korduvalt rõhutanud, et vaide läbivaatamisel kontrollitakse haldusakti andmise õiguspärasust ja otstarbekust, kuid toodud selgitustest ilmneb, et haldusakti või toimingut, mille peale on vaie esitatud, materiaalselt õiguspärasust Te praktikas ei hinda ning kõiki menetluses olulisi asjaolusid ei kontrolli (vaidemenetluses ei kaasata eksperte ega menetlusega seotud isikuid, nende arvamust ei kuulata ära ja seda ei võeta otsuse langetamisel arvesse).¹⁷ Selline käitumine on vastuolus HMS § 83 lg-ga 2, mis nimetab konkreetseid menetlustoiminguid, mida tuleb vaide läbivaatamisel tõendite kogumiseks ja hindamiseks sooritada. Nimetatud sätte kohaselt uuritakse vaiet läbi vaadates dokumentaalseid tõendeid, kuulatakse ära asjast huvitatud isikute seletused ja ekspertide arvamused ning tunnistajate ütlused, vaadeldakse asitõendeid ja teostatakse paikvaatlusi. Näiteks kui Terviseamet on riikliku järelevalve käigus leidnud, et tervishoiuteenust ei ole osutatud kvaliteetselt ja on teinud ettekirjutuse tuginedes TKE hinnangule, siis on Teil õigus ja kohustus TKE hinnangut uurida ning otsustada, kas see on veenev. Vajadusel tuleb Teil võtta ekspertarvamus kelleltki teiselt ning kui see on põhjendatud, siis tugineda vaideotsuse tegemisel hoopis sellele.

¹⁴ Mõneti ebaselgeks võib jääda seadusandja mõtte sotsiaalministri pädevuse määratlemisel TTKS §-s 62¹, mille järgi võib isik, kes leiab, et Terviseameti aktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, esitada sotsiaalministrile vaide. HMS §-s 71 kasutatakse mõistet „haldusakt“ ning käsitletakse haldusakti peale vaide esitamist. TTKS eelnõu seletuskirjast ei selgu, mida on seadusandja silmas pidanud TTKS §-s 62¹ kasutatud mõiste „akt“ all. Nimelt võib mõistet akt sisustada mitmeti ja seetõttu võib ka käesoleval juhul normi sõnastus tekitada võimalusi erinevateks tõlgendusteks. Akti all saab mõista nii juriidilist fakti fikseerivat ametlikku dokumenti, õigusakti kui ka toimingut õigusliku tagajärje saavutamiseks. Antud normi tuleks siiski tõlgendada HMS § 72 valguses ning seetõttu leian, et TTKS alusel on vaidlustatavad need aktid/toimingud, mida saaks vaidlustada ka HMS-i alusel (sh menetlustoimingud vaid piiratud ulatuses). Kuivõrd TTKS ei ole ses osas piisavalt arusaadav, võiks teie õigusselguse huvides kaaluda sätte sõnastuse täpsustamist.

¹⁵ A. Aedmaa jt. Haldusmenetluse käsiraamat. (viide 7), lk 420.

¹⁶ Vt ka E. Vene. Vaidemenetluse funktsioonid ja nende tähtsus menetluse läbiviimisel. Magistritöö. Tartu Ülikool, 2005, lk 76 koos seal toodud edasiviidetega. Arvutivõrgus: <http://dSPACE.utlib.ee/dSPACE/bitstream/handle/10062/1204/vene.pdf>.

¹⁷ Vt Sotsiaalministeeriumi selgitusi praktika kohta p-st 6.

19. Nagu eespool selgitasin, siis milliseid nendest meetmetest haldusakti õiguspärasusele hinnangut andes kasutada, sõltub konkreetsest vaidest ja sellest, milliseid menetlustoiminguid on vaide õigeks lahendamiseks vajalik läbi viia. Küll aga tuleb ka vaidemenetluse läbiviimisel alati arvestada HMS-s toodud kohustuslike normidega.¹⁸ Oluline on siinkohal rõhutada, et vaideorganina ei tohi Te vaide läbivaatamisel lähtuda üksnes Terviseameti asja lahendamisel aluseks olnud andmetest ja tõenditest ilma neid omapoolselt kontrollimata. Seetõttu oleneb tõendite hindamiseks vajalike menetlustoimingute sooritamise (vajadusel uute tõendite hankimine) eelnevalt toimunud haldusmenetluse põhjalikkusest. Kui Teil kui vaideorganil on alust arvata, et juba Terviseameti hinnatud tõendite uuesti hindamisel või uute tõendite kogumisel võib jõuda erinevale tulemusele, siis tuleb Teil neid tõendeid ka uuesti hinnata. Sellises olukorras tõendite hindamata jätmine ja vastavate menetlustoimingute sooritamata jätmine kujutab endast HMS §-s 6 sätestatud uurimispõhimõtte ja HMS § 83 lg 2 rikkumist.

20. Arvestades, et vaide läbivaatamisel tuleb Teil hinnata ka haldusakti otstarbekust ehk kas haldusakt on (häda)vajalik või piisavalt kohane, ei pruugi olla piisav üksnes vaides esitatust ja Terviseameti selgitustest lähtumine. Seepärast tuleb ka otstarbekuse osas seisukoha võtmisel Teil koguda täiendavaid tõendeid.

21. Niisiis tuleb vaide läbivaatamisel kontrollida vaidlustatud akti või toimingut nii õiguspärasuse kui otstarbekuse seisukohalt ja teha seda võimalikult täielikult. Teisisõnu ei tohiks Te vaideorganina olla seotud üksnes Terviseameti algotsustuse kandvate põhjendustega, vaid peaksite kontrollima tema tegevuse õiguspärasust ja otstarbekust täielikult ja sisuliselt.

22. Kokkuvõttes leian, et eelkirjeldatud menetlusnõuete järgimine peab tagama, et konkreetset juhul langetatud vaideotsus tagaks PS §-s 14 sätestatud igäühe õiguse heale haldusele ning vaidluse tekitanud asjas langetaksite õige ja õiglase vaideotsuse. Kahjuks Teie mulle antud vastusest võib välja lugeda, et vaidemenetluses ei pruugi Te sugugi alati PS §-i 14 järgida. Seepärast soovitangi Teil edaspidi vaidemenetlused läbi viia sisuliselt ja täielikult, pidades silmas vaidemenetluse peamist eesmärki ehk isikute õiguste kaitset ning tagades seeläbi põhiseaduse §-st 14 tuleneva põhiõiguse heale haldusele.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Nele Parrest
õiguskantsleri asetäitja-nõunik
õiguskantsleri volitusel

Marje Allikmets 693 8405
Marje.Allikmets@oiguskantsler.ee

¹⁸ Nii paneb näiteks HMS § 6 haldusorganile kohustuse selgitada menetletavas asjas välja kõik olulise tähendusega asjaolud. HMS § 40 paneb haldusorganile aga kohustuse kuulata ära menetlusosaliste arvamus ja vastuväited.